

MIKKO GUSTAFSSON | JANNE HUUSKONEN

KULTAINEN
VASTIKKA

JÄRJESTÄYTYNYT
RIKOLLISUUS
SUOMESSA

JOHNNY
Kruga

MIKKO GUSTAFSSON | JANNE HUUSKONEN

KULTAINEN VASTIKKA

JÄRJESTÄYTYNYT
RIKOLLISUUS
SUOMESSA

JOHNNY
Kniga

Copyright © Mikko Gustafsson ja Janne Huuskonen 2019

Johnny Kniga Kustannus,
imprint of Werner Söderström corporation,
PL 1259, 00101 Helsinki

ISBN 978-951-0-42210-6
Painettu EU:ssa.

SISÄLLYS

	Johdanto	7
I	VANHA ALAMAAILMA	15
	1 Vaarallinen tyttöystävä	17
	2 Case Punavuori	21
	3 Vuoden poliisi	47
	4 Sörkan Wall Street	56
	5 Tappajia, luonnollisesti	82
	6 Kusettiko Jari kaikkia?	115
	7 Jälkiruoaksi kylmä kosto	146
II	MOOTTORIPYÖRÄJENGIT	155
	8 Enkelit ja bandat, entiset arkkiviholliset	157
	9 Tapaus Nöykkiö	176
	10 Lepakko, liekkiviina ja ensimmäiset Harrikat	193
	11 Cannonball, astetta tylympi	221
III	VELJESKUNTA	263
	12 Rikollisen ruuhkavuosi	265
	13 Katupojat ja rahakone	269
	14 Veljeskunnan synnytys	294
	15 Rahamiehiä	305
	16 Epäpyhä liitto paljastuu	312
	Lopuksi: Resepti rikollisuuden järjestäytymiselle	321
	Lähteet	327

JOHDANTO

Jossain vaiheessa Helsingin huume poliisin entisen päällikön Jari Aarnion rikosjutun hovioikeuskäsittelyä se onnistui. Neljään osaan taiteltu A-nelonen sujahti Raimo Tienhaaran käteen oikeustalon vessan pesuallaiden edessä. Pienen hetken Tienhaara seisoi paperi kädessä kysyvän näköisenä ja sujautti sitten viestin avonaisen takkinsa povitaskuun. Poistuimme wc-tiloista oikeustalon aulaan sanaakaan vaihtamatta.

Olimme tuolloin STT:n toimittajia ja tuskailleet, kuinka haastattelupyynnön saisi parhaiten toimitettua Tienhaaralle. Hän vaikutti pitävän asiansa itsellään siinä määrin kuin yksi takavuosien seuratuimmista alamaailman vaikuttajista vain voi. Tienhaara oli tuomittu 1990-luvulla muun muassa Jari Aarnion kotipihalle suunnitellun kranaatti-iskun masinoinnista, ja samalla vuosikymmenellä lehdistö alkoi sovittaa hänelle Suomen vaarallisimman miehen titteliä.

Vanhoista esitutkimusmateriaaleista olisimme voineet kaivaa Tienhaaran osoitteen, mutta postitettuun kirjeeseen olisi tuskin kuulunut vastausta. Asia piti päästä kertomaan kasvotusten. Ovelle koputtelu olisi jo sen sortin röyhkeyttä, josta kukaan tuskin ilahtuisi. Puhelinnumeron voi urkkia pienellä vaivalla. Silloin olisi kuitenkin ollut selvää, että yhteydenotto on jo jonkun alamaailman veijarin tiedossa. Huhut kiertävät herkästi. Siksi on

KULTAINEN VASIKKA

haastateltavien kannalta edullisempaa, että jokainen voi lukea puhutut asiat kirjasta ilman turhanpäiväistä ennakoarvailua yhteydenoton syystä.

Tämäntyyppinen pohdinta oli ollut usean vuoden ajan arkipäivää meille kirjoittajille, kun tavoittelimme entisiä ja nykyisiä jengipomoja tai muita haastateltavia alamaailmasta. Usein päädyimme onkimaan jotain reittiä numeron, soittamaan ja sopimaan tapaamisen asian kertomiseksi tai lähettämään sähköpostitse soittopyynnön vankilan kautta. Helpointa yhteyttä oli tietysti ottaa jo aiemmin rikostoimittajan työssämme tutuksi tulleisiin alamaailman miehiin tai muuten julkisesti asioistaan kertoneisiin ihmisiin.

Tienhaaran tapauksessa valikoimme luontevimmaksi paikaksi yhteydenotolle Aarnion rikosjutun hovi-istunnot, joita Tienhaara kävi toisen tämän kirjan kirjoittajan tavoin aika ajoin seuraamassa. Ongelma oli, että hän ei tuntunut kertaakaan käyvän istunnoissa yksin. Kirjelapun sujauttamisen aikaan hänen kaverinsa katse oli pysähtynyt oveen ja Tienhaara oli selin häneen. On lopulta mahdotonta sanoa, huomasiko mukana ollut mies tavallista erikoisempaan tyyliin toimitettua haastattelupyynnötä.

Kuvaavaa on, että päädyimme esittämään haastattelupyynnön Tienhaaralle juuri Aarnion rikosjutun oikeuskäsittelyn keskellä. Vaikka Aarnio oli ensimmäisen kerran syytteessä 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen puolella suutariksi tussataneessa virkarikosjutussa, ovat asiat muuttuneet sen jälkeen melkoisesti. Vähintään on murtunut käsitys siitä, että Suomessa ei olisi lainkaan poliisikorruptiota. Poliisibarometrin tuloksissa luottamus

poliisiin on pysynyt vuodesta toiseen lähes satumaisen hyvänä, mutta esimerkiksi ylikomisario Jari Taponen Helsingin poliisista kiteytti kyselyn ongelmat hyvin Voima-lehdessä vuonna 2017. Tuolloin 96 prosenttia vastaajista piti poliisia melko tai erittäin luotettavana.

”Eihän edes Pohjois-Koreassa ole tällaisia lukuja. Jos ihmisiltä kysytään abstraktilla tasolla abstraktia asiaa, niin ne vastaukset voivat olla tämänkaltaisia. Oikealla kysymyksenasettelulla saadaan tuollainen vastaus. Otantakin oli tuhat vastaajaa satunaisotannalla: siellä on varmasti paljon ihmisiä, jotka eivät ole olleet aikoihin missään tekemisissä poliisin kanssa. Tutkimuksessa kävi nimittäin myös ilmi, että jos olet ollut poliisin kanssa tekemisissä, luotat poliisiin vähemmän. Mutta kyllähän tällaista lukua mielellään pidetään esillä. Luottamus on edellytys sille, että poliisi pystyy toimimaan yhteiskunnassa”, Taponen sanoi.

Todellinen luottamus syntyy siitä, että myös kipeät ja traumaattiset tapahtumat tutkitaan patologin viirleydellä. Alamaailmassa Aarnion juttu on herättänyt vahingoniloa, mutta osalle se on ollut kivulias kokemus. Myös rikoksista tuomitut näkisivät mielellään poliisin poliisina ja rosvot rosvoina. Ainakin silloin, kun poliisikorruptio ei synny puhtaasti omilla ehdoilla.

Aarnion rikosjutun jälkeen tuntui järkevältä tehdä kirja, jossa haastateltaisiin kerrankin rikoksista tuomittuja. Yksilötasolla keskeistä ovat syyt, jotka ovat ohjanneet haastateltuja rikollisiin tekoihin. Järjestäytyneen rikollisuuden kannalta olennaista on se, missä vaiheessa erilaisten liigojen tai jengien toiminta on alkanut täyttää järjestäytyneen rikollisuuden piirteitä: merkittävää rikollista bisnestä, käskyvaltasuhteita, korruptiota, väkivaltaa tai sen uhkaa työkaluna ja omaa liigaa koossa pitävänä voimana. Kirjaa varten tehtiin yhteensä 90 haastattelua tai taustakeskustelua,

joista 48 oli rikoksista tuomittujen tai heidän läheistensä haastatteluja tai taustoituksia. Haastateltujen kommentteja on hiottu säästeliäästi, jotta heidän oma äänensä säilyisi. Kun puhe on rön-syillyt ja sitaatin keskeltä on poistettu katkelma, poisto on merkitty kolmella pisteellä.

Useimmat kirjan kohdat on varmistettu vähintään kahdesta eri lähteestä. Faktantarkistustekniikastamme olemme höllänneet silloin, kun joku on kertonut omalla nimellään ennen kaikkea itsensä kannalta vahingollisia asioita. Muissa tapauksissa pyrimme kertomaan lukijalle, jos kahden toisistaan riippumattoman lähteen vaade ei jostain syystä täyty. Faktantarkistuslinjan vuoksi kirjoittaminen vei noin kolme ja puoli vuotta. Ensimmäinen vuosi oli tosin rungon luonnostelua ja aihepiirin kartoitusta erilaisilla asiakirjapyyntöillä viranomaisille.

Myös oikeudenkäyntiasiakirjoista, tuomioista ja poliisin esitutkimateriaalista löytyi paljon käyttökelpoista materiaalia, vaikka ne onkin laadittu yksittäisistä rikosjutuista. Nämä viranomaisten materiaalit vuorottelevat muiden kirjallisten lähteiden ja haastattelujen kanssa. Kun kirjassamme on rekonstruoitu tai käsitelty perinpohjaisemmin tiettyä rikosjuttua, keissit on kuvattu tapausten oikeudenkäynti- ja esitutkinta-asiakirjojen mukaisesti, ellei muuta lähdettä mainita. Kirjassamme ei ole akateemiseen tyyliin merkittyjä lähdeviitteitä ja viittaaminen saman oikeusjutun papereihin sivulta toiselle tekstin keskellä olisi lukijan piinaamista. Jos materiaali kuitenkin perustuu johonkin muuhun tiedonhankintaan tai lähteeseen, olemme pyrkineet avaamaan sen tekstissä. Vähäisessä määrin olemme käyttäneet työkaluna myös omaa havainnointia, mikäli olemme sen avulla voineet avata ihmisten välisiä verkostoja tai muuta lukijan kannalta hyödyllistä tietoa.

Jouduimme pohtimaan myös sitä, mikä on internet-aikakaudella riittävän hyvä syy painaa ihmisen nimi järjestäytyneestä rikollisuudesta kertovaan kirjaan. Olemme punninneet jokaisen

nimen julkaisun yksilöllisesti esimerkiksi sen perusteella, millainen rikostausta ja asema ihmisellä on ollut. Liigojen tai jengien perustamista olemme pitäneet niin keskeisinä tekoina, että nimien mainitsematta jättäminen olisi vaikeaa. Myöhempien aikojen johtajien tapaukset ovat olleet tilanteina monimutkaisempia. Jos jollakulla ei ole nimenjulkaisuun kyllin raskasta rikostaustaa tai erityisen korkeaa asemaa, emme julkaise nimeä. Jos taas jengiläinen on saavuttanut henkirikoksella itselleen tai ryhmälleen jonkinlaista selvää hyötyä, julkaisemme nimen. Esimerkiksi jengiin liittymättömän henkirikoksen ansiosta saatu jäsenyys Natural Born Killersissä ei ole mielestämme välttämättä syy julkaisuun, Helvetin enkeleiden kilpailevan jengin jäsenen taposta saatu kunniamerkki puolestaan on. Samoin olemme linjanneet julkaisemisen arvoiseksi sen, jos jengin jäsenyys on ansaittu henkirikoksella ja myöhemmin sama henkilö on edennyt jengin päällystöön. Rikoksen uhrien nimiä olemme julkaisseet, jos uhri on jo aiemmin tunnettu julkisuudesta.

Kirjastamme rakentui kolmiosainen kokonaisuus. Ensimmäinen osa käsittelee sitä joukkoa alamaailman ytimeistä, joka on ehtinyt muotoutua ennen kansainvälisten moottoripyöräjengien rantaantumista Suomeen. Toinen osa kertoo moottoripyöräjengeistä ja kolmas rikoksista tuomittujen perustamista liivijengeistä, joissa pääsyaatimuksena ei ole moottoripyörä vaan jotain muuta.

Kirjan ensimmäisen ja kolmannen osion aiheita ei ole aiemmin kuvattu kirjallisuudessa kovin jäsentyneesti, joten niistä kehkeytyy uutta historiankirjoitusta. Moottoripyöräjengejä koskevaa kirjallisuutta, omaelämäkertoja ja muuta materiaalia, on enemmän, joten toinen osa tarjoaa aiheeseen tuoreen näkökulman, bikereiden puolisoitten haastattelut, joissa prosenttijengit näyttäytyvät osana perheen arkea. Henkilökohtaisen

näkökulman vastapainona on perusteellinen sukellus moottoripyöräjengejä koskettavaan sääntelyyn ja oikeuskäytäntöön silloin kun niitä tarkastellaan järjestäytyneenä rikollisuutena. Halusimme antaa lukijalle niin samastumis pintaa kuin omia työkaluja arvioida eri ryhmien järjestäytymistä pelkkien dramaattisten elementtien tai valmiiden ratkaisujen sijaan.

Olemme pyrkineet tutkimaan kirjassamme sellaisia liigoja tai jengejä, jotka oikeuden päätöksissä on usein vähintäänkin mainittu järjestäytyneiksi rikollisryhmiksi. Työsarkaa jää siis jäljelle: esimerkiksi mahdollisesti Suomessa toimivat jihadistiverkostot, ihmissalakuljetukseen keskittyneet liigat, kansainväliset paritusliigat, äärioikeiston rikollinen toiminta tai vaikkapa rikollista toimintaa rahoittavat alamaailman pankkiirit ovat rajautuneet pääosin pois.

Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden yhtenä tunnusmerkkinä pidetään usein *omertà* – vaikenemisen lakia, joka estää alamaailmaa puhumasta viranomaisille, toimittajille tai muille uteliaille. Kirjamme kertoo ainakin sen, että suomalaisen yhteiskunnan syrjässä ei vaikuta olevan saareketta, johon keskusteluyhteys olisi täysin katkennut.

Saimme kirjaa tehdessämme kurkistaa avoimista ikkunoista ja joskus ehkä ovenraoistakin paikkaan, jonka räppänät yleensä sulkeutuvat päin näköä. Syvällisin matka meille ehkä oli jonkinlaisen mystifoidun kuvan murtuminen niin järjestäytyneestä rikollisuudesta kuin ammattirikollisuudestakin. Myös rikostoitmittajille, lehtien lukijoille ja viranomaisille vähintään osasta yksittäisistä rikollisista sukeutuu helposti sarjakuvahahmoja, joiden toiminnan oikea ymmärtäminen käy siksi mahdottomaksi. Kirjan onnistumisen kannalta oli keskeistä pyrkiä aidosti käsittämään syitä siinä kuvattujen ihmisten toimintaan ja kaataa

muutaman pinnallisen piirteen perusteella myyttisiin mittoihin kasvaneet kuvat. Samasta syystä halusimme etäännyttää tekstistä toimittajan omat tunteet, antaa mikrofonin tällä kertaa varsin harvoin julkisuudessa kuulluille ihmisille, rikoksista tuomituille, ja samalla säilyttää kirjoitusvaiheessa asenteen, jossa selityksiä ja kuvauksia tapahtumista ei niellä purematta.

Helsingissä 27. heinäkuuta 2019

Mikko Gustafsson & Janne Huuskonen

I VANHA ALAMAAILMA

Alamaailman keskeisiin päälliköihin kohdistui 1990-luvulla painetta useasta ilmansuunnasta. Huumekauppiaita haastoivat virolaiset ja prätäkäjengiläiset, minkä lisäksi osa rikollispomoista halusi viestiä viranomaisille räjähteillä. Yhteenotot muokkasivat rungon sille, miltä alamaailma näyttää yhä 2020-luvun taitteessa.

Valtasuhteiden muotoutumista todisti kosketus-etaisyydeltä Saaraksi julkisuudessa nimetty nainen, joka liikkui 1990-luvulla kohti alamaailman ydintä. Hänen paljastuksistaan tulivat julkisuuteen vuonna 2013 ensimmäiset huolestuttavat tiedot Jari Aarniosta, Helsingin huume poliisin päälliköstä, joka oli aiemmin ajautunut törmäyskurssille rikollispomojen kanssa. Kun vuosikymmen on vaihtumassa 2020-lukuun, Saaran ja Aarnion elämä on kääntynyt pääläelleen, mutta suurin osa rikollispomoista on edelleen vähintään arvo maailmaltaan rikollispomoja.

1 | VAARALLINEN TYTTÖYSTÄVÄ

Viranomaiset pyrkivät seuraamaan kovinta ammattirikollisuutta herkeämättä, mutta aika ajoin keskeisimpien rikollisten piiriin ilmaantuu yllättäviä nimiä. Yksi niistä paljastui, kun julkisuudessa "Saaraksi" kutsuttu nainen alkoi kertoa kokemuksistaan. Aiemmin Saara oli elänyt elämäänsä naistenhakkaajien, pikkukonnien ja alamaailman päälliköiden liepeillä. Lopulta hänestä tuli suomalaisen todistajansuojelun pioneeri.

Täydellisessä solutason mindfuckissa mutaatiot rikkovat solun järjestelmät ja tekevät siitä immuunin normaalille solukuolemalle. Vaikka ongelman ydin ovat kiihtyvällä tahdilla jakautuvat pahanlaatuiset solut, myös ympäristö auttaa huomaamatta. Hyödyksi kelpaa kaikki mahdollinen kudoksia suojaavien solujen rakenteesta elimistön omaan puolustusjärjestelmään. Kasvaimesta tulee itseään monistava, kontrolloimaton tehdas.

Lääkärit ovat yrittäneet tappaa kasvainta Saarasta puolen vuoden ajan, mutta jokin vaikuttaa yhä syövän häntä sisältä. Kipu tuntuu jomottavina pesäkkeinä vatsassa syömisen ja juomisen jälkeen. Ruoansulatuselimistöstä vellova paha olo leviää muualle kehoon.

Saara kertoo kokemuksistaan tilanteessa, jossa yksityiskohmainen tieto hänen elämästään voi ainakin viranomaisten näkemys mukaan käydä väärissä käsissä vaaralliseksi. Hän ei saisi

poliisin mielestä missään nimessä jutella myöskään toimittajalle. Siksi haastattelutilanteissa täytyy rikollisten lisäksi varoa keskusrikospoliisin erityisen henkilöturvallisuuden yksikköä EHT:tä, joka on viime vuosien ajan vastannut Saaran hengestä.

”Emme halua tappaa, mutta tapamme kuitenkin”, Saara naureskelee poliisimaisen kömpelölle nimiyhdistelmälle.

Saara ja EHT:n poliisit ovat kiistelleet siitä, läimäyttikö yksi poliiseista häntä suutuspäissään. Lisäksi välejä hiertää esimerkiksi Saaran epäily siitä, että EHT on sijoittanut hänet yhdessä vaiheessa todistajansuojeluohjelmaa samaan taloon liivijengiläisen kanssa, mitä voi pitää hänen poikkeuksellisen taustansa takia kyseenalaisena ratkaisuna.

Saara lähti kotoa alaikäisenä ja tuli Helsinkiin rahattomana 1980-luvulla. Hän pääsi apulaiseksi plastiikkakirurgi Rolf Nordströmin klinikalle ja tutustui myöhemmin baarin ovella portsariin, jonka kanssa hän seurusteli reilun vuoden.

Suhteen jälkeen Saara ryhtyi kiusaamaan ovimiestä sivubisneksellään. Hän alkoi työskennellä kehätyttönä ex-rikollisen ja liikemiehen Tom Sjöbergin järjestämissä nyrkkeilyotteluissa. Valtakunnanjulkis Sjöbergistä tuli viimeistään, kun hän julkaisi rikoskirjailija Harri Nykäsen kanssa vuonna 2005 haastattelukirjan *Rööperi: rikoksen vuodet 1955–2005*, jossa muiden muassa Sjöberg itse kertoi Helsingin Punavuoren rikoshistoriasta.

Kehätytöksi Saara oli epäilemättä Sjöbergille varsinainen lottovoitto, koska hänen poikkeuksellinen ulkonäkönsä käänsi päitä jo 1980-luvun lopulla ja 1990-luvun alussa. Pehmeäkasvoisen blondin olemuksessa oli jotain, mikä sai useiden haastateltujen mukaan osan miehistä hullaantumaan häneen liki sokeasti.

”Saara osasi kiehnätä. Se oli jätkien mieleen”, eräs Saaran tuolta ajalta muistava luonnehtii.

Saaran välit sukulaisiin katkesivat vuosia sitten. Veli alkoi ha-
keutua erilleen jo 1990-luvun alussa, jolloin he asuivat yhdessä
Helsingin Merihaassa. Saaran yhteydenpito sisaruksiin ja äitiin
loppui yksitellen 2010-luvun puolella.

”Kun faija kuoli, ne eivät pyytäneet mua hautajaisiin”, Saara
sanoo.

Saaran perhesuhteiden katkeaminen on vahvistettu myös
toisesta lähteestä, mutta sukulaiset ovat pysytelleet tavoittamat-
tomissa tai kieltäytyneet haastattelusta.

Perheen menettäminen vaivaa Saaraa, vaikka se on saat-
tanut tehdä elämästä todistajansuojelussa turvallisemman.
Haastattelujen aikaan vuosina 2017–2019 viranomaiset ovat
tislanneet hänen entisen elämänsä mahdollisimman vähiin:
asuinpaikka ja sen osoite ovat salaisia. Niitä ei saa paljastaa en-
tisen elämän läheisille, minkä lisäksi ihmiset aiemmasta elä-
mästä on muutenkin karsittu olemattomiin. Yli kahden vuosi-
kymmenen ajan Saara eli arkeaan alamaailman
liepeillä, mutta kirjamme keskustelujen aikaan
vanhaa Saaraa ei oikeastaan enää edes ole. Nimi,
ikä ja henkilötunnus ovat vaihtuneet. Ehkä sik-
si hän on suostunut puhumaan. Koko mennei-
syyden salaaminen on yksinäistä, raskasta ja
vaikeaa.

Saara on jättänyt aiemman elämänsä useasti
sen jälkeen, kun hän lähti kotoa ja erosi ovimie-
hestä 1980-luvulla. Niin kävi myös vuonna 2013,
jolloin ovelle tuli keskusrikospoliisi. Poliisimies päivitteli touko-
kuista säätä ja nosti matkalaukun autoon. Saara siirtyi autosta ho-
telleihin, kahteen eri asuntoon Suomessa, kaksioon Tanskassa ja
myöhemmin taas takaisin Suomeen.

Vasta vuonna 2015 eduskunta nuiji virallisesti läpi todista-
jansuojelulain, jonka pioneeri Saara oli. Ohjelmaan hyväksytään
äärimmäisessä hengenvaarassa olevat todistajat, minkä jälkeen

**”Emme halua tappaa,
mutta tapamme
kuitenkin.”**

Saara todistajan-
suojelusta vastaavasta
keskusrikospoliisin
EHT:stä

KULTAINEN VASIKKA

arkea ympäröivät turvatoimet. Saaran elämän piti siirtyä uusille raiteille, mutta vatsa alkoi oireilla.

Todistajansuojelun alkamisen jälkeen ilmaantunut kipu vie hänestä voimat. Ruoka ei maistu, ja täyteen tulee vähästä. Unet venyvät 12-tuntisiksi. Keho on oirehtinut hoitojen takia. Omasta kropasta ei lähdetä hengissä.

2 | CASE PUNAVUORI

1990-luvun alussa Helsinkiin levisi pelko itämafian rantautumisesta. Vuonna 1992 poliisi ei uskonut Saaraa, kun tämä kertoi, että häntä on uhkailtu teloitusystylisten murhien vuoksi. Saara ja hänen vanha kaverinsa muistelevat yli 25 vuotta myöhemmin, kuinka nappasivat yhden uhkailijoista autoon ja kostivat. Punavuoren kaksoismurhasta tuli ennakkonäytös vuosikymmenensä rikollisesta maailmasta, jonka arki muuttui yhä raaemmaksi.

Kazakstan oli itsenäistynyt samana päivänä, osa muista neuvostotasavalloista Baltian maiden vanavedessä jo pitkin vuotta. Kolme kuukautta aiemmin Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin maksuvalmius oli romahtanut ja käynnistänyt pankkikriisin. Illanvirkut saattoivat katsoa maanantaisin televisiosta myöhäisillan pitkän elokuvan ja ehkä uutiset, jotka aika ajoin lähetettiin elokuvan jälkeen ennen ohjelmien loppumista.

Puumiehenkujan huoltomies istui sohvilla sammutetun television edessä, kun pihalta kajahti laukaus. Merenrannassa alkoi nopeiden siipien havina, linnut lehahtivat lentoon. Huoltomies siirtyi olohuoneen ikkunalle. Ulkoa kuului uusi kajahdus. Huoltomies raotti asunnon takaovea Otaniemeen, joka näytti juuri niin pimeältä kuin Espoo joulukuussa 1991 vain voi. Puoliso nukui makuuhuoneessa. Vähän myöhemmin auton ovi rasahti kiinni. Joku kaasutti pihasta konetta huudattaen.

Viisi päivää myöhemmin huoltomies huomasi yhdessä kujan parkkiruudussa punertavan läiskän. Hän peitti sen hiekalla ja jatkoi lauantaitaan.

Sinä talvena lumi jäi Helsingissä maahan vasta tammikuussa, vuoden 1992 puolella. Helmikuun lopulla ohikulkija huomasi Punavuorenkadulla punaisen Volkswagen Golfin, jonka tuulilasinyyhkijästä roikkui parkkisakko. Hän oli pannut auton merkille jo aiemmin samalla viikolla, koska sen päälle oli kertynyt sankka lumikerros. Ohikulkija kurkisti sisään sivuikkunasta ja näki takapenkin jalkatilassa mytyn, joka peitti penkkien välin. Hän halusi varmistaa tilanteen ja soitti hälytyskeskukseen, josta hänelle suositeltiin poliisin numeroa. Uutta puhelua hän ei viitisinyt soittaa.

Päivää myöhemmin sama ohikulkija palasi töistä ja pysäköi autonsa Volkkarin viereen. Parkkisakko oli kadonnut. Hän katsoi sisään uudestaan. Yhdestä kohdasta makuupussin alta näkyi paljas läikkä, joka muistutti valkoista tikattua saapikasta tai arpista kaljua.

Lapset täytyi hakea tarhasta, mutta auto ei jättänyt miestä rauhaan. Helmikuun pimeässä illassa hän palasi paikalle vielä kerran koiraa ulkoiluttaessaan. Piski nuohosi auton ympärillä hetken ennen kuin mies päätti soittaa Hietalahden puhelin-kopista poliisit tarkastamaan tilanteen. Päivystäjä lupasi lähettää paikalle partion.

Melko pian kävi selväksi, ettei tehtävä ollut poliisin työllistän kärjessä. Mies kokeili Volkkarin ovea. Lukossa. Hän siirtyi takakontille ja koetti onneaan uudestaan. Luukku avautui. Hän tuijotti hetken sisään ja sulki luukun. Seuraavaksi hän käveli autolleen ja soitti autopuhelimesta Ilta-Sanomien toimitukseen. Toimituksesta häntä kehoitettiin puhumaan poliisille.

Suomen alamaailma mullistui 1990-luvulla, kun Helvetin enkelit ja Bandidos saapuivat maahan. Moottoripyöräjengit tappelivat ensin keskenään, sitten bandiitit ottivat Sörkan vankilassa yhteen vanhan rikolliskaartin kanssa.

Vuonna 1997 Bandidos solmi rauhan Helvetin enkelien ja perinteisten rikollispomojen kanssa. Osa aiemmin jengiliivejä halveksuneesta vanhasta kaartista verhoutui muutamaa vuotta myöhemmin itsekin nahkaliiveihin, vaikka moottoripyöräily ei kuulunutkaan Natural Born Killersin ja Me Olemme Rikollisten Eliittiä -jengin repertuaariin.

Ajat muuttuivat, buutsit vaihtuivat tennareihin, armeija-aseet mielikuvasadankäynniksi netissä. Riskialttiiden huumerikosten rinnalla alkoi houkuttaa siisti sisätyö, talousrikokset.

Helsingin huume poliisin pitkäaikaisen päällikön Jari Aarnion kärähdettyä törkeistä huumerikoksista alamaailma kallistui taas uuteen asentoon. Sekä viran omaiset että jengiläiset joutuivat pohtimaan, millä hinnalla oman pesän tulokset oli tehty.

Kokeneiden oikeustoimittajien **Mikko Gustafssonin** ja **Janne Huuskosen** kirjoittama *Kultainen vasikka* perustuu asiakirjalähteiden lisäksi muiden muassa kymmenien alamaailman lähteiden ja heidän läheistensä haastatteluihin. Näkemyksensä lausuvat esimerkiksi Raimo Tienhaara, Keijo Vilhunen, Lauri Johansson, Janne Raninen ja Eikka Lehtosaari. Jengiläisten puoliset Elli ja Jaana kertovat jengiläisyyden harvemmin kuullusta puolesta: perheen näkökulmasta.

